

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
МЕДИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

**Циклова комісія професійної та практичної підготовки
“Сестринська справа”**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з
навчальної роботи
Наталія БРАГАР
"_____ " _____ 2025 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАММА

З дисципліни **ПАТОМОРФОЛОГІЯ ТА ПАТОФІЗІОЛОГІЯ**
Спеціальність-**223 «Медсестринство»**
Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**
Форма навчання **денна**
Кваліфікація **Сестра медична**
Термін підготовки **3 роки 10 місяців**
Кількість кредитів **4,5**
Загальна кількість годин **135**
З них : лекції **50**
 практичні **50**
 самостійна робота **35**

Програма складена відповідно до
навчальної програма дисципліни,
ОПП «Сестринська справа» 2024 р

Схвалена на засіданні ЦМК,
Протокол № 1 від 21 серпня 2025
Голова ЦМК:Складання О.С.

Назва навчальної дисципліни . Робоча навчальна програма підготовки фахівців освітньо-професійного ступеню «фаховий молодший бакалавр» напрямку підготовки 223 «Медсестринство»
Запоріжжя , Медичний фаховий коледж ЗДМФУ , 2025. – 47 с.

Укладач: Тетяна ТАРАНОВА – викладач другої кваліфікаційної категорії.

Схвалено на засідання циклової комісії професійної та практичної підготовки відділення «Сестринська справа»

Протокол № 1 від 21 серпня 2025 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальну програму з дисципліни «Патоморфологія та патофізіологія» складено для медичних закладів вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство» відповідно до складових ОПП «Сестринська справа» 2024 р.

Патоморфологія — наука, що вивчає структурні основи хвороби на різних рівнях (системному, органному, клітинному); зазначає роль патоморфологічної служби в системі охорони здоров'я України, роз'яснює суть основних патоморфологічних процесів та дає можливість отримати знання про патоморфологічні зміни при хворобах органів дихання, серцево-судинної системи, органів травлення та сечової і статевий системи.

Мета вивчення дисципліни полягає у набутті студентом компетенцій, знань етіології, патогенезу і клінічних проявів хвороби через засвоєння нозології, типових патологічних процесів і патофізіології органів і систем, розкриття основних положень учення про хворобу, пояснення суті хвороботворного впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на організм. Ця дисципліна розкриває основні закономірності структурно-функціональних порушень і змін, які виникають під впливом патогенних чинників, закономірності розвитку захворювань окремих органів і систем, які спостерігають у клінічній практиці.

Зміст програми “Патоморфологія та патофізіологія” передбачає використання знань з анатомії і фізіології. Знання патоморфології і патофізіології професійно інтегровані в спеціальні дисципліни.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- предмет, завдання і методи патоморфології та патофізіології;
- основні етапи розвитку патоморфології та патофізіології в Україні;
- загальну нозологію;
- типові патологічні процеси;
- морфологію пухлинного росту;
- патоморфологію окремих нозологічних форм;
- патоморфологію інфекційних захворювань;
- імунопатологічні процеси;
- патофізіологію органів і систем;
- патофізіологію екстремальних станів.

Студенти повинні вміти:

- пояснювати механізми розвитку патологічних процесів;
- інтерпретувати морфологічну картину захворювань;
- аналізувати результати патофізіологічного експерименту;
- порівнювати механізми розвитку патологічних процесів;
- визначати основну ланку патогенезу захворювання;
- вирішувати тестові контрольні завдання.

Студенти мають бути поінформовані про:

- останні досягнення патоморфології та патофізіології;
- принципи класифікації хвороб;
- вплив зовнішнього середовища на

розвиток хвороб;
— патоморфоз захворювань;
— про основні методи
патоморфологічних і
патофізіологічних досліджень.

Компетентності, які забезпечуються навчальною дисципліною

Загальні компетентності	ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем. ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
Спеціальні компетентності	СК 2. Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта. СК 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи 9 перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарнопросвітницьку роботу. СК 8. Здатність до використання інформаційного простору та сучасних цифрових технологій в професійній медичній діяльності. СК 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосовуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності. СК 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду, виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та

	транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги. СК 13. Здатність до використання професійно профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.
Знання та розуміння	РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації. РН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативноправовими документами РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності. РН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах. РН 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії. РН 15. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів. РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення. РН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчальної дисципліни “Патоморфологія та патофізіологія”

Назви розділів і тем	Всього годин	Кількість годин за видами занять			
		З викладачем			С/Р
		Всього	Лекції	П/з, С/з	

Тема №1. Предмет, завдання і методи патоморфології . Поняття про марфогенез , патогенез і незологію.	3	2	2		1
Тема №2. Загальне вчення про хворобу . Патогенна дія на організм факторів зовнішнього середовища. Роль спадковості конституції в розвитку патології	4	2	2		2
Тема №3. Основні патоморфологічні процеси . Альтерація . Дистрофії . Регенерація	8	6	2	4	2
Тема №4 . Імунопатологічні процеси. Реактивність організму . Алергія . Патофізіологія імунної системи	8	6	2	4	2
Тема №5. Порушення кровообігу, пристосування та компенсація. Патофізіологія кровообігу. Гіпоксія	8	6	2	4	2
Тема №6. Запалення. Етіологія, патогенез, класифікація. Патофізіологія запалення . Гарячка	4	2	2		2
Тема №7. Пухлинний ріст , ознаки, види росту пухлин. Типові порушення обміну речовин. Голодування.	10	8	4	4	2
Тема №8. Патоморфологія захворювань системи крові .	6	4	4		2
Тема №9. Загальна характеристика патофізіологічних змін при захворюваннях системи крові	8	6	2	4	2
Тема №10. Патоморфологія захворювань органів дихання	6	4	4		2
Тема №11. Патофізіологія дихання. Недостатність	8	6	2	4	2

дихання.					
Тема №12. Патоморфологія захворювань органів серцево-судинної системи	10	8	4	4	2
Тема №13. Патофізіологія системного кровообігу	8	6	2	4	2
Тема № 14. Патоморфологія захворювань органів травного каналу, печінки і жовчовивідних шляхів	7	6	2	4	1
Тема №15. Порушення травлення	4	2	2		2
Тема №16. Недостатність печінки	2	2		2	
Тема №17. Інфекційні хвороби	6	6	2	4	
Тема №18. Патоморфологія захворювань органів сечової і статеві системи	3	2	2		1
Тема №19. Порушення функції нирок. Характеристика захворювань нирок	8	6	2	4	2
Тема №20. Патоморфологія вагітності, постпартального і перинатального періодів	4	2	2		2
Тема №21. Патофізіологія порушення функції нервової системи	4	2	2		2
Тема №22. Патофізіологія порушення функцій ендокринної системи	6	6	2	4	
Всього:	135	100	50	50	35

Міждисциплінарна інтеграція.

Тема 1.Предмет, завдання і методи патоморфології. Поняття про морфогенез, патогенез і нозологію.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попердні 1. «Фізіологія»	Критерії підбору експериментальних тварин.	Визначити нормальні показники життєдіяльності
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії»	у Етіологія та патогенез розвитку захворювань організму.	Охарактеризувати співвідношення методу клінічного спостереження з патофізіологічним експериментом.
2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у Етіологія та патогенез розвитку захворювань організму.	Охарактеризувати співвідношення методу клінічного спостереження з патофізіологічним експериментом.
Внутрішньопредметна інтеграція	Предмет, завдання і методи патоморфології та патофізіології.Основні етапи розвитку патоморфології та патофізіології в Україн.Загальну нозологію. Типові патологічні процеси	-аналізувати результати патофізіологічного експерименту; -порівнювати механізми розвитку патологічних процесів;

Тема 2.Загальне вчення про хворобу. Патогенна дія на організм факторів зовнішнього середовища. Роль спадковості і конституції в розвитку патології.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попердні 1.«Медична фізика»	Види іонізуючого випромінювання, їх основні особливості,здатність проникати в тканини, ступінь іонізації під час впливу на організм.	Характеризувати види іонізуючого випромінювання.
2. «Фізіологія»	Процес кровотворення,	Визначати кількість

3. «Медична біологія»		морфологія клітин крові. Нормальні показники крові.	гемоглобіну, еритроцитів, лейкоцитів у периферичній крові.
		Будова та функція генетичного апарату; типи успадкування; мутації: визначення, причини.	Скласти родовід, визначити тип успадкування; проводити дослідження статевого хроматину.
Наступні 1.«Медсестринство хірургії»	у	Наслідки дії на організм іонізуючого випромінювання	Пояснювати канцерогенну дію іонізуючого випромінювання.
2. «Основи гігієни»		Етіологічні чинники хвороб.	Пояснювати роль факторів зовнішнього середовища у виникненні хвороб.
3.«Медсестринство педіатрії»	у	Основні клінічні ознаки спадкових захворювань: Дауна, Шерешевського-Тернера,Клайнфельтера. Головні причини та загальні механізми виникнення та прояви як у дорослому так і в дитячому віці.	Визначати основну ланку патогенезу захворювань.
4.«Основи медичної психології»		Основні типи конституції людини.	Характеризувати зв'язок типу конституції людини з особливістю психічних процесів.
Внутрішньопредметна інтеграція		Причини й умови виникнення хвороби. Класифікація етіологічних факторів. Патогенна дія факторів зовнішнього середовища.	Порівняти хромосомні хвороби. Хромосомні та генні хвороби, методи вивчення і профілактики.

Тема 3.Основні патоморфологічні процеси. Альтерація. Дистрофії. Регенерація.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Біологія»	Будова та функція клітини,види тканин.	Описувати будову та функцію

2. «Фізіологія»	Обмін речовин	клітини,види тканин. Описувати види обміну речовин.
Наступні 1.«Медсестринство у хірургії»	Форми,причини некрозу.	Визначати механізми розвитку некрозу залежно від причин.
Внутрішньопредметна інтеграція	Вивчити механізми виникнення та види ушкоджень. Засвоїти класифікацію дистрофій. Навчитися визначати механізми розвитку некрозу залежно від причин.	Пояснювати причини і механізми виникнення ушкоджень ; аналізувати роль альтерації в патогенезі ушкоджень ; характеризувати механізми розвитку дистрофій .

**Тема 4.Імунопатологічні процеси. Реактивність організму. Алергія.
Патофізіологія імунної системи.**

Дисципліна	Знати	Вміти
Попердні 1.«Анатомія людини»	Анатомо-фізіологічні особливості центральних та периферичних органів імунної системи.	Характеризувати особливості центральних та периферичних органів імунної системи.
2. «Фізіологія»	Функціонування імунної системи.	Визначати особливості функціонування імунної системи.
3. «Мікробіологія»	Види та основні властивості антигенів та антитіл. Суть імунологічних реакцій (аглотинації, лізису, зв'язування комплекменту,нейтралізації токсину антитоксином.	
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії» у	Імунопатологічні процеси,захворювання дитячого організму. Діатези,їх види, характерні особливості.	Пояснювати механізм розвитку імунопатологічних процесів.

2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у	Загальні закономірності порушень імунної системи.Імунодефіцитні хвороби.	Пояснювати механізм розвитку імунопатологічних процесів.
3.«Медсестринство інфектології»	у	Імунопатологічні процеси при імунодефіцитних хворобах.	Порівнювати механізми розвитку імунодефіцитних хвороб.
Внутрішньопредметна інтеграція		Імунопатологічні процеси.Аутоімунні хвороби. Імунодефіцитні стани. Діатези,їх види, характерні особливості.	Порівнювати механізми розвитку імунодефіцитних станів.Пояснити механізми розвитку імунодефіцитних станів.

**Тема 5.Порушення кровообігу, пристосування та компенсація.
Патофізіологія кровообігу.**

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»	Анатомо-фізіологічні особливості судин,кровообігу,системи крові. Функціонування системи кровообігу,кровотворення	Описувати особливості судин,кровообігу,системи крові. Визначити особливості функціонуваннякровообігу,кровотворення
Наступні 1.«Медсестринство у хірургії»	Основні види порушень периферичного кровообігу.	Визначати основну ланку патогенезу периферичного кровообігу.Інтерпретувати морфологічну картину.
Внутрішньопредметна інтеграція	Порівнювати механізми розвитку порушення периферичного кровообігу. Інтерпретувати морфологічну картину захворювань.	-пояснювати механізм тромбоутворення; -визначати етіологію гіпоксії; -пояснювати саж-феномен; -характеризувати синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові

**Тема 6.Запалення. Етіологія, патогенез, класифікація.
Патофізіологія запалення. Гарячка.**

Дисципліна	Знати	Вміти
Наступні 1.«Медсестринство	Види ексудатів та їх	Пояснювати значення

хірургії»		характеристика.	ексудатів в динаміці запального.
2.«Медсестринство внутрішній медицині»	в	Етіологію, патогенез, місцеві і загальні прояви та наслідки запалення; види та характеристику ексудатів	Пояснювати динаміку запального процесу і його особливості.
3.«Медсестринство інфектології»	у	Стадії гарячки. Типи температурних кривих при інфекційних процесах	Відтворювати схематично
Внутрішньопредметна інтеграція		Загальне вчення про запалення, етіологію та патогенез запалення. Стадії гарячки. Значення гарячки для організму.	-уміти пояснити механізм розвитку основних клінічних ознак запалення; -аналізувати зміни мікроциркуляції у вогнищі запалення; -пояснювати розвиток загального адаптаційного синдрому; -порівнювати відмінності специфічного і неспецифічного запалення; -вміти пояснювати механізм розвитку загальних клінічних ознак запалення

Тема 7.Пухлинний ріст, ознаки, види росту пухлин. Типові порушення обміну речовин. Голодування.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини»	Анатомо-фізіологічні особливості органів та систем.	Будова органів та систем.
2. «Фізіологія»	Обмін речовин.	Пояснювати механізми розвитку обміну речовин.
3. «Біорганічна хімія»	Обмін речовин.	Пояснювати механізми розвитку обміну

		речовин.
Наступні 1.«Медсестринство онкології»	в Морфологію пухлинного росту.	Інтерпретувати морфологічну картину онкологічних захворювань.Визначати основну ланку патогенезу онкологічних захворювань.
Внутрішньопредметна інтеграція	Засвоїти особливості пухлинної тканини. Засвоїти механізми і види метастазування.	-характеризувати доброякісні, злоякісні і пухлини з місцеводеструючим ростом; -пояснювати критерії злоякісності пухлин; -розуміти принципи будови сучасної класифікації пухлин; -пояснювати патологічні зміни в організмі при пухлинах; -визначати попередні причини порушення обміну речовин.

Тема 8.Патоморфологія захворювань системи крові.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини»	Анатомо-фізіологічні особливості системи крові.	
2. «Фізіологія»	Функціонування системи крові. Схема кровотворення лейкоцитів. Лейкоцитарна формула.Нормальні показники кількості лейкоцитів в сироватці крові.	Визначатиеритроцитів, гемоглобіну у крові. Розрахунок кольорового показника. Визначення кількості лейкоцитів у крові. Розрахунок лейкоцитарної формули.
3. «Медична хімія»	Хімічна структура та функція гемоглобіну.	Структура гемоглобіну.
Наступні		

1.«Медсестринство педіатрії»	у	Патофізіологічні механізми постгемогагічної анемії	Пояснювати механізми клінічних проявів гострої крововтрати та постгеморагічної анемії.
2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у	Патофізіологічні механізми постгемогагічної анемії	Пояснювати механізми клінічних проявів гострої крововтрати та постгеморагічної анемії.
Внутрішньопредметна інтеграція		Вивчити морфологічну характеристику анемій. Навчитись пояснювати морфологічні прояви пухлинних захворювань лімфатичних вузлів.	-порівнювати морфологічні прояви різних видів анемії; -визначати стадії перебігу процесу; -давати клініко-морфологічну характеристику гострого та хронічного лейкозу.

Тема 9.Загальна характеристика патофізіологічних змін при захворюваннях системи крові.

Дисципліна		Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини»		Анатомо-фізіологічні особливості системи крові.	
2. «Фізіологія»		Функціонування системи крові. Схема кровотворення лейкоцитів. Лейкоцитарна формула. Нормальні показники кількості лейкоцитів в сироватці крові.	Визначати еритроцитів, гемоглобіну у крові. Розрахунок кольорового показника. Визначення кількості лейкоцитів у крові. Розрахунок лейкоцитарної формули.
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії»	у	Патофізіологічні механізми при захворюваннях системи крові	Пояснювати механізми клінічних проявів гострої крововтрати, порівнювати патологічні зміни еритроцитів і лейкоцитів; характеризувати вид анемії
2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у	Патофізіологічні механізми при	Пояснювати механізми клінічних проявів

	захворюваннях системи крові	гострої крововтрати, порівнювати патологічні зміни еритроцитів і лейкоцитів; характеризувати вид анемії
Внутрішньопредметна інтеграція	Порівняння патологічних змін еритроцитів і лейкоцитів при різних патологічних процесах.	-вміти визначати попередню причину крововтрати; -порівнювати патологічні зміни еритроцитів і лейкоцитів;

Тема 10. Патоморфологія захворювань органів дихання.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»	Структурно-функціональну будову верхніх дихальних шляхів та легень; Функціонування органів дихальної системи.	Охарактеризувати основні процеси, які забезпечують ефективність зовнішнього дихання. Описувати функціонування органів дихальної системи.
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії» 2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у Причини,механізм розвитку пневмоній та рака легенів. у Причини,механізм розвитку пневмоній та рака легенів.	Пояснювати механізми розвитку пневмоній та рака легенів. Пояснювати механізми розвитку пневмоній та рака легенів.
Внутрішньопредметна інтеграція	Етіологія, патогенез морфологічні прояви захворювань органів дихання, класифікація. Пневмонія- класифікація, етіологія, патогенез і морфологічні прояви крупозної та вогнищевої пневмонії, їх можливі ускладнення та причини смерті хворих.Рак легенів. Поняття про ателектаз, колапс легенів.	Порівнювати морфологічні прояви крупозної та вогнищевої пневмонії. Визначити етапи метастазування раку легенів Пояснювати механізм розвитку рака легенів, ателектазу, колапсу легенів.

Тема 11.Патофізіологія дихання. Недостатність дихання.

Дисципліна		Знати	Вміти
Попердні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія» 3. «Медична хімія»		Структурно-функціональну будову верхніх дихальних шляхів та легень;	Охарактеризувати сновні процеси, які забезпечують ефективність зовнішнього дихання.
		Нервові та гуморальні механізми регуляції органів дихання;	Регуляції зовнішнього дихання.Інтерпретувати хеморецепторну регуляцію зовніш-нього дихання.
		Біохімічні та фізико-хімічні показники обміну кисню та вуглекислого газу між зовнішнім середовищем, дихальними шляхами та кров'ю.	Описувати показники обміну кисню та вуглекислого газу між зовнішнім середовищем.
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії» 2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у	Патогенетичні механізми розвитку різних патологічних видів дихання та дихальної недостатності.	Пояснювати вплив зміни частоти і глибини зовнішнього дихання на його ефективність та вплив різноманіт-них етіологічних факторів та нерво-вої і гуморальної регуляції на ці процеси.
	у	Патогенетичні механізми розвитку різних патологічних видів дихання та дихальної недостатності.	Пояснювати вплив зміни частоти і глибини зовнішнього дихання на його ефективність та вплив різноманіт-них етіологічних факторів та нерво-вої і гуморальної регуляції на ці процеси.
Внутрішньопредметна інтеграція		Вивчити класифікацію пневмонії та морфологічні прояви крупозної і вогнищевої пневмонії , їх ускладнення і причини смерті хворих.	Порівнювати морфологічні прояви крупозної та вогнищевої пневмонії. Визначити етапи метастазування раку легенів

	Зрозуміти механізм розвитку хронічного бронхіту . Запам'ятати клініко-морфологічну характеристику та форми метастазування раку легенів.	Пояснювати механізм розвитку дихальної недостатності
--	---	--

Тема 12.Патоморфологія захворювань органів серцево-судинної системи.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»	Будову серця, провідну систему серця.	Описувати будову серця, провідну систему серця.
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії» у 2.«Медсестринство внутрішній медицині» у	Патогенетичні механізми розвитку аритмій різного виду та їх електрофізіологічні особливості. Патогенетичні механізми розвитку аритмій різного виду та їх електрофізіологічні особливості.	Пояснювати зміни на ЕКГ при різних видах аритмій. Пояснювати зміни на ЕКГ при різних видах аритмій.
Внутрішньопредметна інтеграція	Вивчити патоморфологію розвитку атеросклерозу . Запам'ятати клініко-анатомічні форми гіпертонічної хвороби . Зрозуміти етіологію , патогенез і фактори ризику ішемічної хвороби серця. Засвоїти знання про ревматичні хвороби.	Пояснювати стадії атеросклерозу Визначати етапи розвитку гіпертонічної хвороби Досліджувати механізм розвитку патоморфологічних змін при ревматичних хворобах.

Тема 13. Патофізіологія системного кровообігу.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»	Будову серця, провідна система серця. Поняття "пейсмейкер", механізми виникнення біоелектричних	Описувати будову серця, провідну систему серця. Описувати механізми виникнення біоелектричних

		потенціалів у серцевому м'язі. Основні електрофізіологічні властивості серцевого м'яза, механізм серцевого циклу, нервові та гуморальні механізми регуляції серцевого ритму.	потенціалів у серцевому м'язі. Основні електрофізіологічні властивості серцевого м'яза, механізм серцевого циклу, нервові та гуморальні механізми регуляції серцевого ритму.
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії»	у	Патогенетичні механізми розвитку аритмій різного виду та їх електрофізіологічні особливості.	Пояснювати зміни на ЕКГ при різних видах аритмій.
2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у	Патогенетичні механізми розвитку аритмій різного виду та їх електрофізіологічні особливості.	Пояснювати зміни на ЕКГ при різних видах аритмій.
Внутрішньопредметна інтеграція		Вивчити етіологію і патогенез серцевої недостатності. Зрозуміти механізм розвитку декомпенсації при серцевій недостатності. Зрозуміти механізм розвитку аритмії.	Знати причини розвитку серцевої недостатності; аналізувати етіологію виникнення артеріальної гіпертензії; вивчати стадію хвороби; інтерпретувати патофізіологічні зміни при недостатності вільного кровообігу.

Тема 14.Патоморфологія захворювань органів травного каналу, печінки і жовчовивідних шляхів.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попердні 1.«Анатомія людини»	Будова органів травного каналу, печінки і жовчовивідних шляхів.	Описувати органи травного каналу, печінки і жовчовивідних шляхів.
2. «Фізіологія»	Фізіологію травлення в кишечнику; участь печінки в обміні речовин, зовнішньосекреторну діяльність печінки, властивості жовчі та її роль у кишковому	Описувати склад жовчі, пояснити роль жовчі у травленні. Визначати вміст жовчних пігментів при різних видах жовтяниць.

		травленні.	
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії»	у	Основні прояви порушення функцій печінки.	Пояснювати етіологію та патогенез печінкової недостатності та різних видів жовтяниць. Пояснити синдроми порушеного травлення.
2.«Медсестринство внутрішньої медицини»	у	Основні прояви порушення функцій печінки.	Пояснювати етіологію та патогенез печінкової недостатності та різних видів жовтяниць. Пояснити синдроми порушеного травлення.
Внутрішньопредметна інтеграція		Засвоїти етіологію різних видів ангіни. Вивчити причини гострого і хронічного гастриту. Зрозуміти патоморфологію перитоніту. Визначити ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки.	Порівнювати патоморфологію гострого і хронічного гастриту; пояснювати етіологію виразкової хвороби; характеризувати патоморфологію гострого апендициту та прогнозувати можливі ускладнення;

Тема 15. Порушення травлення.

Дисципліна		Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»		Будова органів травного каналу. Фізіологію травлення в кишечнику; зовнішньосекреторну діяльність підшлункової залози: властивості панкреатичного соку та його роль у кишковому травленні;	Описувати будова органів травного каналу. Назвати ферменти, які забезпечують розщеплення білків, жирів та вуглеводів; пояснити роль жовчі та панкреатичного соку у травленні.
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії»	у	Основні прояви порушення травлення в ротовій порожнині, шлунку та кишечнику.	Пояснювати етіологію та патогенез виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки, кишкової непрохідності. Пояснити синдроми порушеного травлення

2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у	Основні прояви порушення травлення в ротовій порожнині, шлунку та кишечника	та всмоктування. Пояснювати етіологію та патогенез виразкової хвороби шлунку та дванадцятипа-лої кишки, кишкової непро-хідності. Пояснити синдроми порушеного трав-лення та всмоктування.
Внутрішньопредметна інтеграція		Етіологія порушень травлення.Розлади травлення в порожнині рота.Порушення травлення в шлунку.	Пояснювати розлади кишкового травлення. Роль порушень секреторної функції підшлункової залози та розладів жовчовиділення.

Тема 18.Патоморфологія захворювань органів сечової та статеві систем.

Дисципліна		Знати	Вміти
Попердні 1.«Анатомія людини»		Будова органів мочовидільної та статеві системи.	Описувати органи мочовидільної та статеві системи.
2. «Фізіологія»		Механізми фільтрації, секреції та реабсорбції; роль нирок у підтримуванні гомеостазу орга-нізму; позаниркові функції нирок.	Аналізувати основні показники функції нирок- кліренс, ефективність ниркового кровотоку, залишковий азот, дані дослідження сечі.
Наступні 1.«Медсестринство педіатрії»	у	Причини та механізми пору-шень процесів фільтрації, реабсорбції та секреції в нирках; етіологію,патогенез і клінічні прояви основних синдромів, що виникають при ушкодженні нирок.	Виявити патологічні компоненти в сечі, дати їм клінічну оцінку. Визначити нирковий кліренс.
2.«Медсестринство внутрішній медицині»	у	Причини та механізми порушень процесів фільтрації, реабсорбції та секреції в нирках;	Виявляти патологічні компоненти в сечі, дати їм клінічну оцінку. Визначити нирковий

	етіологію, патогенез і клінічні прояви основних синдромів, що виникають при ушкодженні нирок.	кліренс.
Внутрішньопредметна інтеграція	Пієлонефрит патоморфологія, ускладнення, причини смерті хворих. Сучасна класифікація гломерулонефриту. Етіологія і патогенез гострого і хронічного швидко прогресуючого гломерулонефриту, патоморфологічні зміни, ускладнення, причини смерті хворих. Гостра та хронічна ниркова недостатність.	Пояснювати механізм розвитку захворювань органів сечової та статевий систем. Інтерпретувати морфологічну картину органів сечової та статевий систем.

Тема 19.Порушення функції нирок. Характеристика захворювань нирок.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні		
1.«Анатомія людини»	Будова органів мочовидільної та статевий системи.	Описувати органи мочовидільної та статевий системи.
2. «Фізіологія»	Механізми фільтрації, секреції та реабсорбції; роль нирок у підтримуванні гомеостазу організму; позаниркові функції нирок.	Аналізувати основні показники функції нирок кліренс, ефективність ниркового кровотоку, залишковий азот, дані дослідження сечі.
Наступні		
1.«Медсестринство педіатрії» у	Причини та механізми порушень процесів фільтрації, реабсорбції та секреції в нирках; етіологію, патогенез і клінічні прояви основних синдромів, що виникають при ушкодженні нирок.	Виявити патологічні компоненти в сечі, дати їм клінічну оцінку. Визначити нирковий кліренс.
2.«Медсестринство внутрішній медицині» у	Причини та механізми порушень процесів	Виявити патологічні компоненти в сечі, дати

	фільтрації, реаб-сорбції та секреції в нирках; етіологію, патогенез і клінічні прояви основних синдромів, що виникають при ушкодженні нирок.	їм клінічну оцінку. Визначити нирковий кліренс.
Внутрішньопредметна інтеграція		

Тема 20. Патоморфологія вагітності, постпартального і перинатального періодів.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попердні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»	Будова органів статевої системи. Функція органів статевої системи.	Описувати будову органів статевої системи. Описувати функцію органів статевої системи.
Наступні 1.«Медсестринство акушерстві» 2.«Медсестринство педіатрії»	в Етіологія, патогенез і патоморфологія гестозів, види позаматкової вагітності, поняття про мимовільний аборт, передчасні пологи. Поняття про ембріо- і фетопатії. Механізми розвитку. у Поняття про ембріо- і фетопатії. Механізми розвитку пологової травми. Респіраторний дистрес-синдром новонародженого. Гемолітична хвороба новонародженого, механізм розвитку.	Пояснювати механізми розвитку гестозів, пологової травми. Інтерпретувати морфологічну картину пологової травми. Пояснювати механізми розвитку пологової травми. Визначати основну ланку патогенезу респіраторного дистрес-синдром новонародженого. Гемолітичної хвороби новонародженого.
Внутрішньопредметна інтеграція	Причини і види позаматкової вагітності, поняття про мимовільний аборт, передчасні пологи. Постпартальна інфекція причини, патогенез,	Визначати основну ланку патогенезу позаматкової вагітності, мимовільного аборту, передчасних пологів. Інтерпретувати

	патоморфологія, ускладнення. Поняття про ембріо- і фетопатії. Механізми розвитку пологової травми. Респіраторний дистрес-синдром новонародженого. Гемолітична хвороба новонародженого, механізм розвитку	морфологічну картину пологової травми.
--	--	--

Тема 21. Патофізіологія порушення функцій нервової системи.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»	Анатомічну та гістологічну будову нервової системи. Функції нервової системи (рухова, сенсорна і трофічна).	Використовувати набуті знання при вивченні даної теми
Наступні 1.«Медсестринство неврології»	Роль розладів рухової, сенсорної та трофічної функції у виникненні розладів тактильної, пропріоцептивної і больової чутливості. Паралічі і парези. Роль черепно-мозкових травм і пухлин ЦНС у виникненні паралічів та парезів.	Пояснювати механізм розладів пропріоцептивної, тактильної і больової чутливості. Діагностувати центральний та периферичний параліч. Розкрити причини, пояснити основні патогенетичні механізми.
Внутрішньопредметна інтеграція	Причини ураження нервової системи і загальні закономірності їх розвитку. Біль, класифікація. Порушення рухової функції нервової системи. Поняття про вегетативну дистонію. Неврози.	Визначати причини порушень функцій нервової системи; пояснювати значення болю для організму; характеризувати причини паралічів і парезів; розпізнавати некрози. Засвоїти механізми дії гормонів. Вивчити порушення функцій ендокринних органів. Ознайомитись із

		сучасними уявленнями про механізм розвитку стресу й адаптаційного синдрому.
--	--	---

Тема 22.Патофізіологія порушення функції ендокринної системи.

Дисципліна	Знати	Вміти
Попередні 1.«Анатомія людини» 2. «Фізіологія»	Анатомічна будову гіпоталамо-гіпофізарної системи. Функції гіпоталамо-гіпофізарної системи. Гіпофізарний та парафізарний шляхи регуляції функції ендокринних залоз. Класифікація гормонів	Використовувати набуті знання при вивченні даної теми. Використовувати набуті знання при вивченні даної теми
Наступні 1.«Медсестринство внутрішній медицині» у	Роль стресу у виникненні "хвороб адаптації".Основні клінічні прояви гіпер- і гіпофункції гіпофіза, стадії та патогенетичні механізми стрес-синдрому.	Розкрити причини, пояснити основні патогенетичні механізми.
Внутрішньопредметна інтеграція	Засвоїти механізми дії гормонів. Вивчити порушення функцій ендокринних органів. Ознайомитись із сучасними уявленнями про механізм розвитку стресу й адаптаційного синдрому.	Пояснювати механізм діїгормонів;порівнювати прояви гіпер- і гіпофункції ендокринних залоз; прогнозувати розвиток стресу та запобігати його виникненню.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Тема 1. Предмет, завдання і методи патоморфології. Поняття про морфогенез, патогенез і нозологію .

Лекція: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 1л

План

1. Патоморфологія- фундаментальна комплексна дисципліна. Методи патоморфології. Роль експериментального дослідження в моделюванні хвороби.
2. Основні поняття морфології : морфологія , патогенез і нозологія. Основні поняття нозології : хвороба, патологічний процес, патологічний стан , Визначення поняття “патонез”.
3. Головні ланки патогенетичного ланцюга . Руйнівні явища та пристосувальні реакції в патогенезі та їхня роль у процесі одужання .
4. Шляхи і механізми впливу на організм патогенних факторів. Причини й умови розвитку патологічних процесів .

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- 1.Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 2. Загальне вчення про хворобу . Патогенна дія на організм факторів зовнішнього середовища . Роль спадковості і конституції в розвитку патології .

Лекція : 2 год.

Лекція 2л

План

1. Причини й умови виникнення хвороби.
- 2.Класифікація етіологічних фактів . Патогенна дія Фактів зовнішнього середовища (механічна , термічна та електрична травма і променеве ураження).
- 3.Поняття про спадкові хвороби, їх класифікація . Етіологія спадкових хвороб . Мутації – генні , хромосомні, геномні. Хромосомні та генні хвороби , методи вивчення і профілактики.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 3. Основні патоморфологічні процеси . Альтерація. Дистрофії . Регенерація .

Лекція: 2 год.,

Практичне заняття : 4 год .

ЛЕКЦІЯ 3л

План

1. Альтерація (ушкодження). Суть , причини , механізми виникнення та види ушкоджень.
2. Дистрофії – види , значення для організму . Класифікація дистрофій .
3. Регенерація , визначення , класифікація . Патологічна та фізіологічна регенерація . Регенерація різних видів тканин.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3п

Вивчити механізми виникнення та види ушкоджень.
Схарактеризувати відмінність первинної і вторинної альтерції.
Засвоїти класифікацію дистрофій. Навчитися визначати механізми розвитку некрозу залежно від причин (травматичний , токсичний , трофоневротичний , алергічний , судинний).

Практичні навички:

пояснювати причини і механізми виникнення ушкоджень ;
аналізувати роль альтерації в патогенезі ушкоджень ;
характеризувати механізми розвитку дистрофій .

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

**Тема 4. Імунопатологічні процеси. Реактивність організму . Алергія .
Патофізіологія імунної системи.**

*Лекція: 2 год.,
Практичне заняття: 4 год.*

ЛЕКЦІЯ 4л

План

1. Імунопатологічні процеси . Патоморфологія імунної системи .
Реакції та механізми гіперчутливості . Аутоімунні хвороби.
Імунодефіцитні стани.
2. Діатези ,їх види , характерні особливості. Функція Т- і В-лімфоцитів
при імунодефіцитних захворюваннях . Причини алергійних реакцій і види
алергенів . Класифікація алергійних реакцій і види алергенів .
Класифікація алергійних реакцій . Роль біологічних активних речовин у
механізми розвитку алергій . Десенсибілізація організму , її види.
3. Загальні закономірності порушень імунної системи.
Імунодефіцитні хвороби . Імунодеприсивні стани . Порушення систем ,
функціонально пов'язаних з імунною системою.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4 П

Вивчити патоморфологію імунної системи . Засвоїти закономірність
порушень імунної системи . Зрозуміти механізм розвитку
імунодефіцитних хвороб.

Практичні навички:

Порівнювати імунодефіцитні стани ;
Роз'яснювати сутність імунодефіцитних хвороб.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар,
Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред.
Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова
книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця:
Нова книга, 2021. – 528 с.

**Тема 5. Порушення кровообігу , пристосування та компенсація.
Патофізіологія кровообігу. Гіпоксія.**

*Лекція: 2 год.,
Практичне заняття: 4 год .*

ЛЕКЦІЯ 5л

План

1. Види порушення кровообігу , причини і механізми виникнення.

Морфологічні зміни в органах при різних видах порушень кровообігу .
Механізми та фактори тромбоутворення . Види тромбів і наслідки
тромбозу .

2. Синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові як прояв
порушення мікроциркуляції

3. Основні види порушень кровообігу . Причини і механізми їх розвитку ,
клінічні прояви , наслідки . Типові порушення мікроциркуляції, види ,
механізми розвитку . Поняття про сідж-феномен.

4.Етіологія і патогенез основних видів гіпоксії (гіпоксичної , дихальної ,
циркуляторної , кров'яної і тканинної) . Патологічні зміни при гіпоксії ,
механізми їх розвитку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5П

Засвоєння основних видів порушення периферичного кровообігу та
морфологічних змін в органах . Вивчення механізмів і факторів
тромбоутворення . Визначення видів типових порушень мікроциркуляції.

Практичні навички:

Пояснювати механізми тромбоутворення;

Визначати етіологію гіпоксії;

Пояснювати сідж-феномен;

Характеризувати синдром дисемінованого внутрішньосудинного
згортання крові.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1.Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар,
Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред.
Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова
книга, 2021. – 248 с.

2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця:
Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 6.Запалення. Етіологія , патогенез , класифікація. Патофізіологія запалення. Гарячка

Лекція: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 6л

План

1. Загальне вчення про запалення , етіологія та патогенез запалення.
Медіатори запалення , стадії запалення , наслідки запалення .

2. Причини запалення. Судинно-тканинні компоненти запальної реакції :
альтерація , порушення мікроциркуляції з ексудацією та еміграцією
лейкоцитів , проліферація . Місцеві й загальні прояви запалення.

3. Гарячка: визначення , етіологія , патогенез. Стадії гарячки . Значення
гарячки для організму .

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 7. Пухлинний ріст, ознаки, види росту пухлин. Типові порушення обміну речовин. Голодування.

Лекція: 4 год.,

Практичне заняття : 4 год.

ЛЕКЦІЯ 7л1

План

1. Визначення поняття “пухлина”. Етіологія і патогенез пухлин. Канцерогенні фактори. Взаємодія пухлин з організмом. Пухлинна прогресія. Види росту пухлин.
2. Типові порушення обміну речовин (основного, вуглеводного, жирового та білкового). Порушення кислотно-основного стану та водно-мінерального обміну.

ЛЕКЦІЯ 7л2

План

1. Причини голодування, його види (повне, неповне і часткове) і стадії.
2. Характеристика змін обміну речовин при кожній стадії голодування. Види часткового голодування (вуглеводне, білкове, вітамінне). Їхня характеристика, причини, наслідки.
3. Патогенетичні основи лікувального голодування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7П

Засвоїти причини і механізми розвитку первинної і вторинної альтерації .
Вивчити роль медіаторів у вогнищі запалення .
Визначити роль інтерлейкіну-1 у механізмі розвитку запалення.
Ознайомитися з типами температурних кривих та відобразити їх у вигляді графологічної схеми .
Описати механізми виникнення і послідовність судинних реакцій у вогнищі запалення . Засвоїти клітинні і гуморальні медіатори запалення .
Вивчити роль клітин у запаленні.

Практичні навички:

Уміти пояснити механізм розвитку основних клінічних ознак запалення
Аналізувати зміни мікроциркуляції у вогнищі запалення
Пояснювати розвиток загального адаптаційного синдрому
Порівнювати відмінності специфічного і неспецифічного запалення
Вміти пояснювати механізм розвитку загальних клінічних ознак запалення
Засвоїти особливості пухлинної тканини (атиповість , потенційна безмежність і нерегульованість росту) . Навчитись описувати макро

препарати пухлин різних органів і тканин . Засвоїти механізми і види метастазування . Навчитися визначати відмінності доброякісних і злоякісних пухлин . Засвоїти типові види порушення обмін речовин та їх причини . Зрозуміти сутність лікувального голодування .

Практичні навички:

Характеризувати доброякісні, злоякісні і пухлини з місцеводеструкуючим ростом.

Пояснювати критерії злоякісних пухлин

Зрозуміти принципи будови сучасної класифікації пухлин

Пояснювати патологічні зміни в організмі при пухлинах

Визначати попередні причини порушення обміну речовин.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гартіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.

2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 8. Патоморфологія захворювань системи крові

Лекція: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 8л1

План

1. Анемія — класифікація, етіологія, патогенез, морфологічні прояви.
2. Тромбоцитопенії (спадкові та набуті).
3. Коагулопатії (спадкові та набуті).

ЛЕКЦІЯ 8л2

План

1. Лейкоз — етіологія класифікація, клініко-морфологічна характеристика гострих і хронічних форм лейкозу. Причини смерті, лікарський патоморфоз.
2. Пухлинні захворювання лімфатичних вузлів (лімфоми). Хвороба Ходжкіна — клініко-морфологічні.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 9. Загальна характеристика патофізіологічних змін при захворюваннях системи крові

Лекція: 2 год.,

Практичне заняття: 4 год .

ЛЕКЦІЯ 9л

План

1. Порушення загального об'єму крові. Крововтрата, причини, стадії розвитку, наслідки. Розлади гемостазу. Картина крові при різних видах анемії.
2. Тромбоцитопатії, тромбоцитопенії. ДВЗ-синдром.
3. Анемія, принципи класифікації. Патологічні зміни еритроцитів. Еритроцитоз.
4. Патологічні зміни лейкоцитів. Лейкоз, його види. Лейкемічний провал.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9п

Вивчити морфологічну характеристику анемій. Навчитись пояснювати морфологічні прояви пухлинних захворювань лімфатичних вузлів

Практичні навички :

Порівнювати морфологічні прояви різних видів анемії .

Визначати стадії перебігу процесу

Давати клініко-морфологічну характеристику гострого та хронічного лейкозу .

Засвоєння причин крововтрат і їх можливих наслідків . Вивчення картини крові при різних видах анемії. Порівняння патологічних змін еритроцитів і лейкоцитів при різних патологічних процесах.

Практичні навички :

Вміти визначати попередню причину крововтрати

Порівнювати патологічні зміни еритроцитів і лейкоцитів

Характеризувати вид анемії.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 10.Патоморфологія захворювань органів дихання

Лекція: 4год

ЛЕКЦІЯ 10л1

План

1. Етіологія, патогенез морфологічні прояви захворювань органів дихання, класифікація.
2. Пневмонія — класифікація, етіологія, патогенез і морфологічні прояви крупозної та вогнищевої пневмонії, їх можливі ускладнення та причини смерті хворих.

ЛЕКЦІЯ 10л2

План

1. Рак легенів — етіологія, патогенез, форми та їх клініко-морфологічна характеристика, закономірності метастазування.
- 2.Поняття про ателектаз, колапс легенів.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- 1.Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 11.Патофізіологія дихання. Недостатність дихання

Лекція: 2 год.,

Практичне заняття: 4 год .

ЛЕКЦІЯ 11л

План

1. Причини і патогенез дихальної недостатності.
2. Задишка, види і механізми розвитку.
3. Типи періодичного дихання. Термінальне дихання. Асфіксія, причини і стадії розвитку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 11П

Вивчити класифікацію пневмонії та морфологічні прояви крупозної і вогнищевої пневмонії , їх ускладнення і причини смерті хворих.
Зрозуміти механізм розвитку хронічного бронхіту . Запам'ятати клініко-морфологічну характеристику та форми метастазування раку легенів.

Практичні навички :

Порівнювати морфологічні прояви крупозної та вогнищевої пневмонії.
Визначити етапи метастазування раку легенів

Пояснювати механізм розвитку дихальної недостатності (порушення регуляції дихального центру, торакодифрагмальні порушення, порушення прохідності дихальних шляхів, зміни стану легеневої паренхіми)

Практичні навички :

Аналізувати причини асфіксії

Визначити тип періодичного дихання і графічно його відобразити

Знати механізми розвитку задишки.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.

2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 12. Патоморфологія захворювань органів серцево-судинної системи

Лекція: 4 год.,

Практичне заняття: 4 год .

ЛЕКЦІЯ 12л1

План

1. Атеросклероз — етіологія, патогенез, патоморфологія.
2. Гіпертонічна хвороба — етіологія, патогенез, клініко-анатомічні форми.
3. Ішемічна хвороба серця, фактори ризику

ЛЕКЦІЯ 12л2

План

1. Інфаркт міокарда — морфологія, ускладнення та причини смерті.
2. Хронічна ішемічна хвороба серця, уявлення про морфологію, ускладнення та причини смерті.
3. Ревматичні хвороби

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12П

Вивчити патоморфологію розвитку атеросклерозу . Запам'ятати клініко-анатомічні форми гіпертонічної хвороби . Зрозуміти етіологію , патогенез і фактори ризику ішемічної хвороби серця.

Засвоїти знання про ревматичні хвороби.

Практичні навички:

Пояснювати стадії атеросклерозу

Визначати етапи розвитку гіпертонічної хвороби

Досліджувати механізм розвитку патоморфологічних змін при ревматичних хворобах.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 13. Патофізіологія системного кровообігу.

Лекція: 2 год., Практична заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 13л

План

1. Серцева недостатність - визначення, патофізіологічні варіанти. Загальне поняття про ішемічну хворобу серця та інфаркт міокарда.
2. Кардіальні та екстракардіальні механізми компенсації серцевої недостатності.
3. Аритмії серця. Види порушень судинного тону.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 13 П

Вивчити етіологію і патогенез серцевої недостатності. Зрозуміти механізм розвитку декомпенсації при серцевій недостатності. Зрозуміти механізм розвитку аритмії.

Практичні навички:

знати причини розвитку серцевої недостатності; аналізувати етіологію виникнення артеріальної гіпертензії; вивчати стадію хвороби; інтерпретувати патофізіологічні зміни при недостатності в'язцевого кровообігу.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 14. Патоморфологія захворювань органів травного каналу, печінки і жовчовивідних шляхів.

Лекція: 2 год.,

Практичне заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 14.л

План

1. Ангіна - етіологія, види, патоморфологія.
2. Гострий і хронічний гастрит - причини і механізми розвитку, основні форми, морфологічна характеристика.
3. Виразкова хвороба - етіологія, патогенез, класифікація.
4. Патоморфологія гострого апендициту.
5. Перитоніт.
6. Класифікація хвороб печінки (гепатози, гепатити, цирози, пухлини) - етіологія, патогенез, патоморфологія.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14 П

Засвоїти етіологію різних видів ангіни. Вивчити причини гострого і хронічного гастриту. Зрозуміти патоморфологію перитоніту. Визначити ускладнення виразкової хвороби шлунка та дванадцятипалої кишки.

Практичні навички:

порівнювати патоморфологію гострого і хронічного гастриту;
пояснювати етіологію виразкової хвороби;
характеризувати патоморфологію гострого апендициту та прогнозувати можливі ускладнення;

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 15.Порушення травлення

Лекція: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 15

План

1. Етіологія порушень травлення.
2. Розлади травлення в порожнині рота.
3. Порушення травлення в шлунку.
4. Виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки.
5. Розлади кишкового травлення.
6. Роль порушень секреторної функції підшлункової залози та розладів жовчовиділення.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 16. Недостатність печінки.

Практичне заняття: 2 год.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16п1

Вивчити види порушень травлення. Зрозуміти патофізіологічні зміни в разі виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки. Засвоїти механізм розвитку синдрому маальбсорбції.

Практичні навички:

пояснювати розлади секреторної функції шлунка;
скласти таблицю етіологічних факторів розвитку виразкової хвороби шлунка і дванадцятипалої кишки;
визначити причини порушення мембранного травлення і всмоктувальної функції кишок.

Визначити причини недостатності печінки. Зрозуміти порушення метаболічної функції печінки. Вивчити етіологію і патогенез печінкової коми. Засвоїти причини і механізми розвитку гемолітичної, паренхіматозної і механічної жовтяниць.

Практичні навички:

пояснювати розлади вуглеводного, білкового і ліпідного обміну при недостатності печінки;
порівнювати жовтяниці різної етіології.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 17. Інфекційні хвороби.

Лекція: 2 год.

Практичне заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 17л

План

- 1.Сучасна класифікація інфекційних хвороб.
- 2.Кишкові інфекції - етіологія, патогенез, патоморфологія, ускладнення, причини смерті хворих.
- 3.СНІД - етіологія, патогенез, патоморфологія, стадії причини смерті хворих.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 17п

Засвоїти класифікацію хвороб. Вивчити етіологію, патогенез, патоморфологію кишкових інфекцій. Навчатись пояснювати патоморфологічні зміни при СНІДі.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

- 1.Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 18. Патофізіологія захворювань органів сечової та статеві систем.

Лекція: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 18л

План

1. Пієлонефрит, гострий та хронічний - етіологія, патогенез, патоморфологія, ускладнення, причини смерті хворих.
2. Сучасна класифікація гломерулонефриту. Етіологія і патогенез гострого і хронічного швидко прогресуючого гломерулонефриту, патоморфологічні зміни, ускладнення, причини смерті хворих.
3. Гостра та хронічна ниркова недостатність.
4. Гіпертрофія передміхурової залози - форми хвороби, патоморфологія, ускладнення, наслідки.
5. Морфологічна характеристика залозистої гіперплазії ендометрія. Патоморфологія ендометріозу.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 19. порушення функцій нирок. Характеристика захворювань нирок.

Лекція: 2 год., Практичне заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 19л

План

1. Причини порушення основних функцій нирок. Класифікація захворювань нирок та їхня характеристика.
2. Поняття про гостру і хронічну ниркову недостатність.
3. Найважливіші клінічні прояви ниркової недостатності: розлади діурезу, якісні зміни сечі, набряки, порушення кислотно-основної рівноваги, азотемія, анемія, артеріальна гіпертензія.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 19 П

Засвоєння класифікації хвороб нирок. Навчитись визначати морфологічні прояви гломерулопатій, пояснювати причини і механізм розвитку, складати прогноз хвороби. Визначити причини розвитку простатиту. Описати патоморфологічну картину залозистої гіпертензії ендометрію та спрогнозувати можливі наслідки процесу.

Практичні навички:

визначати захворювання сечовидільної системи за клінічним проявом;
характеризувати морфологічні зміни при захворюваннях органів сечовидільної системи;
прогнозувати завершення простатиту та залозистої гіперплазії ендометрія.

Запам'ятати Клінічні терміни порушень основних функцій нирок.

Зрозуміти механізм розвитку розладів фільтрації, реабсорбції, секреції.

Практичні навички:

визначати основні клінічні прояви ниркової недостатності та їх патогенез;
порівнювати патофізіологічні зміни при гострій і хронічній нирковій недостатності;
пояснювати роль сенсibiliзації організму при гломерулонефриті.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 20. Патоморфологія вагітності і перинатального періоду.

Лекція: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 20л

План

1. Етіологія, патогенез і патоморфологія гестозів.
2. Причини і види позаматкової вагітності, поняття про мимовільний аборт, передчасні пологи.
3. Постпартальна інфекція - причини, патогенез, патоморфологія, ускладнення. Поняття про ембріо- і фетопатії. Механізми розвитку пологової травми.
4. Респіраторний дистрес-синдром новонародженого. Гемолітична хвороба новонародженого, механізм розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 21. Патофізіологія порушення функцій нервової системи.

Лекція: 2 год.

ЛЕКЦІЯ 21л

План

1. Причини ураження нервової системи і загальні закономірності їх розвитку. Порушення функції нервової системи.
2. Біль, класифікація. Медіатори болю. Повний і неповний гострий біль, хронічні больові синдроми.

3. порушення рухової функції нервової системи. Причини і механізми розвитку центральних і периферичних паралічів і парезів. порушення нервової трофіки.
4. поняття про вегетативну дистонію. Неврози.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

Тема 22. Патолофізіологія порушення функції ендокринної системи.

Лекція: 2 год., Практичне заняття: 4 год.

ЛЕКЦІЯ 22л

План

1. Види ендокринних порушень. Етіологія і механізм розвитку ендокринопатії.
2. Патолофізіологія гіпоталамо-гіпофізарної системи.
3. Патолофізіологія надниркових і прищитоподібних залоз.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 22 П

Засвоєння закономірностей розвитку захворювань нервової системи, механізму виникнення болю та його класифікації. Ознайомлення з експериментальним вивченням емоційних реакцій та їх порушень.

Практичні навички:

визначати причини порушень функцій нервової системи;
пояснювати значення болю для організму;
характеризувати причини паралічів і парезів;
розпізнавати некрози.

Засвоїти механізми дії гормонів. Вивчити порушення функцій ендокринних органів. Ознайомитись із сучасними уявленнями про механізм розвитку стресу й адаптаційного синдрому.

Практичні навички:

пояснювати механізм дії гормонів;
порівнювати прояви гіпер- і гіпофункції ендокринних залоз;
прогнозувати розвиток стресу та запобігати його виникненню.

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Назва теми програми	Питання для самостійного вивчення	Кількість годин
Тема №1. Предмет, завдання і методи патоморфології . Поняття про марфогенез , патогенез і незологію.	1.Сучасні методи патофізіологічних досліджень.	1
Тема №2. Загальне вчення про хворобу . Патогенна дія на організм факторів зовнішнього середовища. Роль спадковості конституції в розвитку патології	1.Патогенна дія біологічних факторів	2
Тема №3. Основні патоморфологічні процеси . Альтерація . Дистрофії . Регенерація	1.Регенерація клітин крові	2
Тема №4 . Імунопатологічні процеси. Реактивність організму . Алергія . Патофізіологія імунної системи	1.Аутоалергійні хвороби	2
Тема №5. Порушення кровообігу, пристосування та компенсація. Патофізіологія кровообігу. Гіпоксія	1.Гіпоксична гіпоксія	2

Тема №6. Запалення. Етіологія, патогенез, класифікація. Патофізіологія запалення . Гарячка	1.Патоморфоз туберкульозу. Зміни в органах і системах при гарячці	2
Тема №7. Пухлинний ріст , ознаки, види росту пухлин.Типові порушення обміну речовин. Голодування.	1.Сучасні теорії пухлинного росту	2
Тема №8. Патоморфологія захворювань системи крові .	1.Вплив опромінювання на розвиток патології системи крові	2
Тема №9. Загальна характеристика патофізіологічних змін при захворюваннях системи крові	1.Патофізіологія лімфогранульоматозу	2
Тема №10. Патоморфологія захворювань органів дихання	1.Бронхоектатична хвороба 2.Етіопатогенез колагенозів	2
Тема №11. Патофізіологія дихання. Недостатність дихання.	1.Порушення нереспіраторних функцій легенів	2
Тема № 12. Патоморфологія захворювань органів серцево-судинної системи	1.Патоморфологічні зміни при ревматичних хворобах	2
Тема №13. Патофізіологія системного кровообігу	Механізм розвитку аритмії	2
Тема № 14. Патоморфологія захворювань органів травного каналу, печінки і жовчовивідних шляхів	Патоморфологічні зміни при гепатозах	1
Тема №15. Порушення травлення	1.Порушення функцій слинних залоз	2
Тема №18. Патоморфологія захворювань органів сечової і статеві системи	1.Амілоїдоз нирок	1

Тема №19. порушення функції нирок. Характеристика захворювань нирок	1.Порушення недіуретичних функцій нирок	2
Тема №20. Патоморфологія вагітності, постпартального і перинатального періодів Тема № 21. Патофізіологія порушення функцій нервової системи	1.Емболія навколоплідними водами. 2. Спадкові ферментопатії. 3. Міхуровий занос. 4. Загальний адаптаційний синдром	2 2
Всього:		35

ПОТОЧНИЙ І ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль - здійснюється під час практичних та семінарських занять, а також шляхом відпрацювання заборгованостей і незадовільних оцінок, проведення індивідуальних консультацій.

Підсумковий контроль - семестровий іспит (залік).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

1. Оцінка **"відмінно"** виставляється, якщо студент:

- глибоко, ґрунтовно, всебічно та систематизовано засвоїв весь програмний матеріал,
- вичерпно, послідовно, грамотно та логічно його викладає,
- правильно обґрунтовує прийняті рішення, має різнобічні навички, прийоми, виконання практичних робіт, виявляє вміння самостійно узагальнювати та викладати матеріал, не допускаючи помилок,
- видозмінення завдання не викликає у нього складності,
- виявляє знання основної та знайомство з додатковою літературою, передбачених програмою на рівні творчого виконання,

2. Оцінка **"добре"** виставляється, якщо студент:

- твердо знає програмний матеріал,
- грамотно і по суті викладає його, не допускає суттєвих неточностей у відповіді на питання,
- може правильно застосувати теоретичні положення і володіє необхідними навичками при виконанні практичних завдань на рівні аналогічного відтворення.

3. Оцінка **"задовільно"** виставляється, якщо студент:

- засвоїв тільки основний матеріал на рівні репродуктивного відтворення, але не знає окремих деталей,
- припускається неточностей,
- недостатньо вірних формулювань,
- порушує послідовність у викладі матеріалу,
- відчуває труднощі під час виконання практичних завдань.

4. Оцінка **"незадовільно"** виставляється, якщо студент:

- не знає значної частини програмного матеріалу,
- допускає суттєві помилки,

- з великими труднощами виконує практичні роботи на рівні нижче репродуктивного відтворення.

Питання до підсумкового контролю:

1. Хвороба: визначення, стадії.
2. Термінальні стани. Найважливіші методи реанімації.
3. Патогенна дія термічного фактора: гіпер- і гіпотермія, відмороження і опік, застуда.
4. Види йонізуючого випромінювання. Первинний механізм дії йонізуючих променів.
5. Гостра променева хвороба: форми та стадії.
6. Дія зниженого атмосферного тиску на організм. Синдром декомпресії.
7. Дія підвищеного атмосферного тиску на організм. Кесонова хвороба.
8. Патогенна дія електричного струму на організм.
9. Види мутації. Найважливіші мутагени.
10. Методи діагностики спадкових хвороб.
11. Типи передачі спадкових хвороб.
12. Хромосомні хвороби.
13. Ферментопатії.
14. Принципи профілактики і лікування спадкових хвороб.
15. Консультація, класифікація конституційних типів за Зіго і Чорноручьким.
16. Діатези: види, коротка характеристика.
17. Порушення нервової, ендокринної та імунної системи в разі старіння.
18. Фагоцитоз: визначення, стадії та механізми.
19. Система мононуклеарних фагоцитів.
20. Імунодефіцитні захворювання. Класифікація, приклади.
21. Імунодеприсивні стани. СНІД.
22. Алергія: визначення поняття, причини, класифікація алергічних реакцій за методами Кумбса і Джела.
23. Стадії алергічних реакцій.
24. Найважливіші медіатори алергії.
25. Аутоалергія. Механізм формування аутореактивності.
26. Артеріальна та венозна гіперемія.
27. Ішемія. Стаз.
28. Тромбоз.
29. Емболія.
30. Запалення: Визначення, основні компоненти запальної реакції, місцеві ознаки.
31. Медіатори запалення.
32. Альтерація при запаленні.
33. Порушення місцевого кровообігу при запаленні.
34. Екссудація й еміграція при запаленні.
35. Гарячка: визначення, види гарячки за походженням, роль екзо- та ендогенних пірогенів.
36. Стадії гарячкової реакції.
37. Види температурних кривих.
38. Пухлини: визначення, поняття, види анаплазій.

39. Морфологічна анаплазія пухлинної тканини.
40. Біохімічна і фізико-хімічна анаплазія.
41. Канцерогени: її класифікація. Приклади.
42. Три етапи в патогенезі пухлинного росту.
43. Методи експериментального вивчення пухлин.
44. Ознаки доброякісних і злоякісних пухлин.
45. Голодування, його види. Характеристика періодів повного голодування.
46. Білково-калорійна недостатність.
47. Цукровий діабет, його типи.
48. Інсулінозалежний цукровий діабет.
49. Інсулінонезалежний цукровий діабет.
50. Основні симптоми цукрового діабету, їхній патогенез.
51. Експериментальні гіперглікемії.
52. Етапи порушення жирового обміну.
53. Ожиріння.
54. Атеросклероз: визначення, стадії патогенезу.
55. Форми ліпопротеїдів крові, їхня роль у виникненні атеросклерозу.
56. Спадкові аномалії обміну амінокислот.
57. Дегідратація, види, причини і механізм розвитку.
58. Набряки, етіологічна і патогенетична класифікація.
59. Ацитози.
60. Алкалози.
61. Зміни загального об'єму крові - класифікація, приклади.
62. Крововтрата. Негайні і віддалені механізми компенсації.
63. Синдром дисемінованого внутрішньо судинного зсідання крові.
64. Анемія. Визначення поняття, патогенетична класифікація.
65. Гемолітичні анемії.
66. Залізодефіцитні анемії.
67. В12-дефіцитні анемії.
68. Лейкоцитози і лейкопенії. Лейкемічні реакції.
69. Гострі лейкози. Етіологія, патогенез.
70. Хронічні лейкози. Етіологія, патогенез.
71. Картина крові при різних видах лейкозу.
72. Серцева недостатність при ураженні міокарда.
73. Серцева недостатність від перевантаження.
74. Гіпертрофія міокарда.
75. Інфаркт міокарда, етіологія, патогенез.
76. Аритмії, класифікація.
77. Атріовентрикулярна блокада. Синдром Морганьї-Едамса-Стокса.
78. Прояви декомпенсації серця.
79. Гіпертонічна хвороба. Етіологія, патогенез.
80. Експериментальні моделі гіпертонічної хвороби.
81. Задишка, періодичне термінальне дихання. Апное.
82. Гіпоксія.
83. Виразкова хвороба шлунка і дванадцятипалої кишки - етіологія, патогенез.
84. Розлади травлення, пов'язані з порушенням виділення жовчі і підшлункового соку.

85. Жовтяниці.
86. Дифузний гломерулонефрит - етіологія, патогенез, експериментальні моделі.
87. Гостра ниркова недостатність - причини, стадії.
88. Хронічна ниркова недостатність. Етіологія. Патогенез.
89. Уремія.
90. Прояви ниркової недостатності: набряки, артеріальна, гіпертензія, ацидоз.
91. Центральні, периферичні та залозисті механізми ендокринних розладів.
92. Гіперфункція адено- і нейрогіпофіза.
93. Гіпофункція адено- і нейрогіпофіза.
94. Гіперфункція щитоподібної залози.
95. Гіпофункція щитоподібної залози.
96. Гостра і хронічна недостатність надниркових залоз.
97. Гіперфункція кіркового і мозкового шару надниркових залоз.
98. Паралічі і парези.
99. Рухові розлади при ураженні мозочка.
100. Біль. Патогенез болю.
101. Гострий біль, його види. Хронічні больові синдроми.
102. Порушення нервової трофіки. Нейродистрофічних процес.
103. Порушення функцій вегетативної нервової системи. Вегетативна дистонія.
104. Етіологія і патогенез неврозів.
105. Альтерація. Види дистрофій.
106. Тромбоз, емболія (поняття, види, наслідки).
107. Гостре та хронічне венозне повнокров'я.
108. Шок (види, наслідки). ДВЗ-синдром.
109. запалення (види, стадії).
110. Імунні реакції (механізм, види).
111. Регенерація (визначення,види).
112. Атрофія.
113. Доброякісні та злоякісні пухлини.
114. Бронхопневмонії (патогенез, ускладнення, наслідки).
115. Хронічний бронхіт, емфізема (патогенез, види, ускладнення).
116. Атеросклероз (фактори ризику, морфологічні прояви).
117. Гіпертонічна хвороба(види, морфологічні прояви, ускладнення).
118. Хронічна ішемічна хвороба серця (види). Інфаркт міокарда(стадії, ускладнення)
119. Ангіна (види, ускладнення).
120. Гострий гастрит, ерозії, гостри виразки.
121. Хронічний гастрит (патогенез, ускладнення). Виразкова хвороба (патогенез, ускладнення).
122. Виразкова хвороба (патогенез, ускладнення)
123. Перитоніт (види, ускладнення)
124. Токсична дистрофія печінки. Печінково-клітинна недостатність.
125. Гепатити (види, патогенез, ускладнення).
126. Цирози печінки (визначення, види). Портальна гіпертензія.
127. Жовчнокам'яна хвороба. Жовтяниця (види).
128. Гломерулонефрит (види, патогенез, наслідки).

129. Пієлонефрит (види, патогенез, наслідки)
130. Гостра та хронічна ниркова недостатність.
131. Висхідні інфекції статевих органів (види, ускладнення).
132. Ускладнення перинатального періоду.
133. Ембріопатії, фетопатії (види).
134. Пологова травма (види, наслідки).
135. Дистрес-синдром новонароджених.
136. Гострі респіраторні вірусні інфекції.
137. Дифтерія.
138. Туберкульоз.
139. Черевний тиф. Сальмонельоз.
140. Дизентерія.
141. Вірусний гепатит.
142. СНІД

ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Основи патології за Роббінсом і Кумаром: пер. 11-го вид. / Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон. К. Астер та ін. – К.: «Медицина», 2024. – 903 с.

Додаткова література

1. Патоморфологія. Загальна патоморфологія : навчальний посібник / за ред. Я.Я. Бондара, В.Д. Волошина, А.М. Романюка, В.В. Гаргіна. – Вінниця: Нова книга, 2021. – 248 с.
2. Бондар Я.Я. та ін. Патоморфологія. Спеціальна патоморфологія – Вінниця: Нова книга, 2021. – 528 с.